

Pesem o zvonu.

Po Fr. Schillerju poslovenil A. Funtek.

Vivos voco.
Mortuos plango.
Fulgura frango.

Irdno zbit, postavljen v prsti
je kalup, iz ila žgan.
Pomočniki, sèm po vrsti!
Danes zvon ugledaj dan!
V vročih kapljah stoj,
lij po čelu znoj,
da bo delo mojstru v slavo;
a nebo dá srečo pravo.

Ob tvorcu, ki se resno snuje,
se pač spodobi resen rek;
če dobra se beseda čuje,
uspešnejši je delu tek.
Zatorej razmišljujmo s pridom,
kaj moč nezmatna obrodi;
slabotnika je zreti s stidom,
ki ne presoja, kar stori.
Saj to človeka ravno kiti
in um zato mu bil je dan,
da more v dnu srcá čutiti,
kar proizvaja njega dlan.

Naložite smrekovine;
les pa bodi dobro suh,
da krepkó skoz žrelo šine
stisnjeni ognjeni puh!
Vrite bakrov sok,
brž kositra v tok,
da bo zvonovina v peči
tekla, kakor mora teči!

Kar z ognja pomočjó nam v jami
globoki stvarja dlan ta čas,

visoko v linah to nad nami
 bo glasno pričalo o nas.
 Še poznih let se bo glasilo,
 genilo mnogo bo ušes
 in z žalostnimi bo tožilo
 in pelo v zbor pobožni vmes.
 Vse, kar usoda kdaj nakloni
 zemljanu spodaj v teku let,
 to dviga se h kovinski kroni
 in izpodbudno plove v svet.

Bele zrem mehurje v zmesi;
 dobro, v tok prišla je živ.
 S pepeliko se potresi,
 to takoj pospeši liv.
 Tudi mora njen
 biti tok brez pen,
 da bo glas čistě kovine
 čisto, zvonko pel iz line.

Zakaj slovesnomil naproti
 zveni otroku, kadar v svet
 gre na življenja prvi poti,
 ki jo prične od sanj objet.
 Še spe v naročju časov razne
 usode zle mu in prijazne;
 z ljubeznijo mu nežno mati
 zor váruje jutranji zlati.
 Kot blisk čas mine mladih let.
 Od deklice spě deček z doma,
 prešerno v svet gre pot njegov;
 ob potnem lesu svet preroma,
 tuj vrne se pod rodni krov.
 In krasno, v dobe mlade diki,
 stidljivih, sramežljivih lic,
 podobno vso nebeški sliki
 uzre najlepšo vseh devic.
 Mladeniču srcé omami
 neznana sla, sam blodi zdaj;
 oči se mu rose s solzami,

od hrupnih bratov bega v kraj.
 Zardel na sled se njen ozira,
 od nje pozdrava je prevzet;
 najlepše cvetje s trat nabira,
 da venča z njim ljubezen vnet.
 O sladke nade, nežne želje!
 Ljubezni prve zlati čas!
 Oko nam zre nebes veselje,
 čut blaženstva obaja nas;
 o, da bi vedno živo klila
 ljubezni mlade doba mila!

Glejte, že rjavé piščali!
 Paličico vtaknem to;
 ako bron jo pozrcali,
 čas pričeti z livom bo.
 Pomočniki, zdaj
 poizkus veljaj,
 ali krhko se in prožno
 v dober znak je zlilo složno!

Zakaj kjer strogo se in milo,
 kjer krepko se je z nežnim zlilo,
 tam glas zveni prijeten ves.
 Glej torej, kdor se zveže večno,
 bo li srcé ob srcu srečno!
 Omama kratka, dolg je kes. —
 Ljubko je nevesti v kodrih
 venec zvit v deviški kras,
 ko zvonov cerkvenih bodrih
 jo k poroki vabi glas.
 Oh, z najlepšim dnem na sveti
 je življenja maj končan;
 s pasom in s tenčico streti
 mora se prelestni san.
 Strast vgasne potem,
 ljubezen še gôri;
 cvet nagne se k tlem,
 a plod dozôri.
 Mož mora drzan

v življenje nemilo,
 v njem stremiti čilo,
 saditi, snovati,
 za blagom se gnati,
 težiti in streči
 lokavo po sreči.
 Tedaj pa doteka brezkončna blaginja,
 v zakladnico hram se do vrha preminja,
 poslopje raste, pretesen je stan:
 In dom stidljiva
 ravná gospodinja,
 otrokom rodica,
 in vlada razsodno
 okrožje rodno,
 dekleta učeča
 in dečke svareča,
 in vedno marljiva
 nikdár ne počiva
 in z redom množi
 dobiček vse dni
 in devlje v predale zaklade dehteče
 in nit ob vreteno ovija brneče
 in v skrinji nabira v sklad lično zravnan
 bleščečo se volno in snežnati lan
 in dobremu lesk in svetlobo dodaja
 in vedno vztraja.

In raz sleme visoko rad
 gleda oče z očesom veselim
 na cvetoče lastí zaklad.
 Vidi kozelcev krepke opore
 in tam skednjev polne prostore;
 kašče zre, ki šibi mu jih žito,
 klasje vidi tam valovito,
 z glasom ponosnim de:
 „Trden kot tlak zemljé
 proti naključja zlom
 krasni stoji mi dom!“
 A ž močmi usode tajne
 ni nikdár zaveze trajne,
 in nesreča stopa brž.

Zmes za liv je godna v peči;
 lom lepó je zobčast njen.
 Ali preden jame teči,
 izmolite rek iskren!
 Čep izbijte v stran!
 Bog obváruij stan!
 V locnov lok valove svoje
 bruha tok ognjene boje.

Dobrotna ognja je oblast,
 ko človek čuva njeno rast,
 in kar osnavlja, kar stori,
 je dar nebeške te moči.
 A strašna je nebeška moč,
 kedár razbije spon obroč
 in na svobodno pot hiti
 prirode samosvoja hči.
 Groza, ko rastoča more
 brez ovir ognjeni tok
 skoz obljudene prostore
 gnati pod nebá obok!
 Kajti elementi tvore
 črtijo človeških rok.

Iz oblaka
 blagost vstaja,
 dež prihaja;
 iz oblaka v strah in kvar
 šine žar.
 Čujte v linah glas letá:
 plat zvoná!
 Kot s krvjó
 svod oblit je;
 dnevna ni svetloba to!
 Kakšno vpitje
 po cestáh!
 Puh na mah!
 Steber se ognjeni dviga,
 po cestáh kot veter šviga,
 plapolaje raste, vžiga.

Kot iz pečnega oboka
zrak žehti, tramovje poka;
tresk podbojev, šip rožljanje,
mater krik, otrok ječanje;
ogenj pali
stan živali;
vse pehá se, gnete, muči,
noč v podnevni sije luči.
Sklepa se iz rok veriga,
vedro šviga
preko nje; v visokem loki
vro studencev vodni toki.
Pribuči vihar, ki jame
žar slediti vsepovsod.
Prasketaje v suhi plod
bruhne plamen, v žitne hrame,
pali razsušene trame,
in kot hotel s sabo vzeti
plapolaje bi na pot
težo zemeljsko odtod,
velikanski raste, sveti
do nebá!

Človek vdá
se brez náđ oblasti zublja,
mora nem, ko mu pogublja
tvor za tvorom, nanj strmeti.

Prazno je
pogorišče,
divjih sap strašno ležišče.
V dnu izžganih oken biva
strah in beda
in oblak nebeški gleda
v hram nizdol.

Enkrat še
v grobne jame
sreče same
človek se nazaj ozre,

pogumno les popotni vzame.
 Karkoli ogenj mu je vzel,
 en, sladek up ima v pogubi:
 Prešteje one, ki jih ljubi,
 in glej, vse svojce je otél!

Zvonovino zemlja krije,
 prav napolnjen je kalup.
 Se li tudi prav ulije,
 da povrne um in up?
 Če ni liv uspel?
 Če kalup ni cel?
 Oh, ko upamo veselo,
 nas je morda zlo zadelo.

V naročje sveto zemlje črne
 polagamo mi truda tvor,
 polaga seme kmet v razor
 in upa, da blaginja vrne
 po božjem sklepu mu napor.
 Še dražje seme žalujoči
 polagamo mi v temno prst
 in upamo, da mu napoči
 dan lepši, ko vzkali iz krst.

Težko, tožno
 z doma dol
 zvon oznanja
 smrtno bol.
 Resno spremljajo glasovi jadni
 potnika na njega poti zadnji.

Oh, to mila je soproga,
 oh, to je skrbeča mati,
 ki iz rok soprogu jemlje
 senc vladar jo v krilo zemlje,
 od otrok, ki cvetna jih
 je povila v dneih zašlih,
 ki ob zvestih prsih rast
 njih je zrla sebi v slast.

Strta je domača spona,
 saj v kraljestvu smrtnih tèm
 vekomaj prebiva ona,
 ki je bila mati vsem.
 Saj ni zveste več opore,
 njene ni skrbi domá;
 v zapuščene te prostore
 pride tujka brez srcá.

Naj preneha strogo delo,
 dokler zvon se ne shladi!
 Kakor v vejah ptič veselo
 vsak počivaj brez skrbi.
 Ko se vžgo zvezdé,
 prost dolžnosti že
 pomočnik večer praznuje;
 mojster vedno s trdom snuje.

Bodro v divjem gozdu roma
 proti ljubi rodni koči
 potnik daleč še od doma.
 V hlev mekeče ovčja čreda,
 in goveda
 gladka in širokočela
 spo mukaje
 v dobroznane svoje staje.
 Obložen
 pride s klasi
 voz počasi;
 vrhu žita
 cvetja kita
 se blesti,
 in na ples ravnajo ženjci
 se mladí.
 Tišji trg in tišja cesta;
 ob svetiljke družni luči
 zbirajo se domačini;
 ključ zaškriplje v vratih mestnih.
 Noč razgrne
 sence črne;

varni pa meščan ne straši
se noči,
ki zločinca ljuto plaši;
kajti zákona oko bedi.

Hči nebeška, rednost sveta,
ki, kar je enako, spleta
prosto, lahko in veselo,
ki so mesta njeno delo,
ki divjak na njen poziv je
pustil gošče svoje divje,
ki prišla je v kočje tudi,
v njih uvedla blažje čudi
in najdražjo vez povila:
čut za tla domača mila!

Rok tisóč se giblje vidno,
druga drugi je v pomoč,
in v gibanju bodrem vidno
tudi je moči tisóč.
Rad v svobode varstvu snuje
mojster in tovariš z njim;
vsak poziva se raduje
vkljub zaničevalcem zlim.
Delo je meščanu dika,
trud blaginji je izvor;
venčaj kralja čast velika,
nas pa diči rok napor.

Mir prijazni,
sloga sladka,
bivaj, bivaj
milo vselej v mestu tem!
Naj ne pride dan nikoli,
ko po mirnem dolu vojne
bi divjale ljute tolpe,
ko obzorje,
ki na njem se ljubko čara
zor zvečer,
od vasi, od mest požara
bi plamtelo venomer!

Zdaj kalup na dvoje mora,
svoj namen je zvršil že,
da veselo umotvora
nam oko bo in srcé!

Treskaj kladiv pok,
zgrudi k tlem obok!
Da se v lesku zvon zasveti,
treba prej kalup je streti.

Kalup naj mojster pač razbije
o pravem času, veččih rok;
a groza, kadar sam ulije
razbeljene se rude tok!
Ob gromnem tresku na vse kraje
razžene ljut razpokli hram
in grozo bruha požigaje,
kot bil odprt bi pekel sam.
Kjer moč sirova gospodari,
noben se umotvor ne stvari;
kjer ljudstva sama stro vezi,
razvoja tam blaginji ni.

Gorje, če se netivo skrivši
nabralo je v naročju mest,
če ljudstvo, lanec svoj razbivši,
pomore si na svojo pest!
Upor tedaj se vzpne ob vrvi,
da se tuleč zamaje bron
in, posvečen le spravi, prvi
dá geslo za nasilje zvon.

Prostost, enakost! vprek se ori;
meščan poprime mirni bran,
cesté se polnijo in dvori,
morilcev tolpe vro na plan.
Hijene ženske so besneče
in smeh ženo ob grozah zlih;
srce sovragu, še drhteče,
zob pantrski raztrga njih.

Nič svetega ni več; zaveze
 pobožnostidne se zdrobe;
 zlu dobro se umakne s steze
 in vse grehote zabesne.
 Nevarno leva je buditi,
 poguben tigrov je čekan;
 a v zmami svoji siloviti
 je človek strah najbolj strašan.
 Gorje njim, ki so slepcu dali
 nebeško plamenico v pest!
 Ne sveti mu, nje luč le pali,
 požiga kras dežel in mest.

Z nami božja je dobrota:
 Kakor zlata zvezda, glej,
 se kovinsko jedro mota
 jasno, gladko iz odej.
 Od vrhá do tal
 zvon je ves svetel;
 hvalno tudi lični grbi
 pričajo o naši skrbi.

Le bliže zdaj!
 Ob zvonu se vstopite v vrsti;
 naš zbor posvéti ga in krsti!
 Ime edinost prejme naj!
 Na slogo, v družbo naj zaupno
 sosesko vabi k sebi skupno!

In to naj bo njegov poziv,
 ki zanj je mojster zvršil liv:
 Visoko gori v zračnem domu
 nad nizkim žitjem naj visi;
 naj sosed bo najbližji gromu
 in ob zvezdišče naj meji.
 Naj glas bo višnji o vesmiru,
 kot četa jasnih je zvezdá,
 ki Stvarnika slavi na tiru
 in leto venčano spremljá.

Kar večno, resno je na sveti,
o tem samo obveščaj nas,
in vsako uro brzoleti
se s krili ga dotikaj čas!
Posoja jezik naj usodi;
s a m brez sočutja, brez srcá,
spremnik življenja igri bodi,
ki izpremembno se igra!
In kakor zvok njegov izgine,
ki veličastno se glasi,
tako naj priča, da vse mine,
da vse na svetu izzveni!

Zdaj z močjo vrvi iz jame
zazibajte zvon navzgor,
da v višave zvokov same
vzpne se, v zračni jasni zor!
Še vlecite, še!
Giblje se, majè!
Radost mestu razodeni,
mir mu prvi glas zazveni!

Zmaga.

Spisal Fr. Strnad.

na! — Ana! . . .“

Ta klic, ki je prihajal iz ust dvornega svetnika pl. Saalfelda, se je izgubljal v ono zoparno pokašljevanje, s katerim nadlegujejo dostikrat stari ljudje svoje bližnje.

A dvorni svetnik pl. Saalfeld še ni bil kdove kako star. Štel je šele petdeset let. Pač pa je bil bolehen, in to je bilo vzrok, da je bil videti mnogo starejši, nego je bil v istini.

„Bil je dolg, suh, ozkih, tesnih prsi. Na glavi mu je blestela velika pleša, ki jo je obkrožalo nekoliko posivelih las. Nasprotno pa je imel jako košate, rdečkaste brke, ki so mu zmršeni viseli in štrleli preko tankih, osinjelih ustnic . . .“